

ORATIO
DE SANCTO PRESULE HISPALENSI
I S I D O R O ,
HISPANIARUM DOCTORE ET PRIMATE HABITA
IN ISIDORIANO COLLEGIO
A CRISTOPHORO DESTEBAN
AD SENATUM
ILLUSTRISSIMUM ECCLESIAE HISPALENSIS,

DIE IPSI DOCTORI SACRA
SOLE AD OCCASUM PROPERANTE
ANNO A REPARATA SALUTE

M.DCCCXXXII.

TYPIS REGIIS.

ORATIO

DE SYNCTO IEROSULE HESSENIKSI

I S I D O R U

HISPANICU DOCITORI ET LUMINA HAROLDI

IN ISIDORIANO COLLEGIO

A CATHOLICO DESTERRA

AD SENITUM

ILLUSTRASSIMUM FOCULTISIE HISPALENSIS

DIV IPSI DOCTORI SACRA

SOLVE VD OCCASUM PROPERANTE

ANNO A CHRISTATA SALUTIS

MDCCLXXXII

TYLLIS RECHS

*Viri Perillustres Senatus Ecclesiæ Hispalensis,
Rectores hujus Collegii Magnifici et Vigilantissimi.
Professores ingenio, et eruditione Præstantissimi.
Cives, cujuscumque conditionis, ac ordinis omnes
spectatissimi.*

*Tu, denique Florentissima Collegarum Corona, Spes
Patriæ, Parentum Expectatio, Nostri Amores et
Deliciae.*

Si tanta mihi hodierna die P. C. esse variarum rerum eruditio, atque dicendi facultas, quantam opto, et rei dignitas postulare videtur, perfectissimum vobis opus me exhibere posse non dubito. Dicendum enim mihi est non de vulgari aliquo homine ex infima plebecula excitato; sed de clarissimo nostro Antistite Isidoro, nobilitate, virtute, sapientia celeberrimo. Vellem P. C. vellem quidem habere vim Demosthenis, Iphicratis copiam, Ciceronis elegantiam, ut, quo decet modo, rem mihi commissam tractarem. Sed cum id præstare non possim, vestræ prudentiæ erit condonare meæ imperitiæ; atque parvæ ætati. Et etiam animadvertisse non meo consilio, sed jussu et arbitrio eorum, quibus obtempero, ex hoc edito loco me dicere coactum. Atque illud Poetæ in memoriam, quæso, revocate: „Licet vires desint, est tamen laudanda voluntas.“ Vestra igitur humanitate et prudentia fretus, opus, quod in me suscepimus, aggredior.

Si quis forte est, qui putet, casu fatove evenisse, ut Isidorus noster ea ætate nasceretur, qua

res fere omnes maxime Ecclæ Hispaniæ erant confusæ, perturbatæ, et prope deletæ; is quicumque sit, vehementer errat. Non enim, ut puto, casu, vel fato, sed singulari, et admiranda Dei Maximi providentia id factum est. Quod quidem ostendit, et nobilitas parentum pueri nascientis, et egregia indoles ejus, et ejusdem fratum conditio, et tandem rerum futurarum probavit eventus. Sortitus est enim Isidorus parentes, et generis nobilitate, et proffessione Christianæ Religionis clarissimos. Sed non est, cur hac ratione Isidorum velim nimis extollere. Nam parentes et proavos, et quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco.

Puer adhuc Isidorus, parentibus ejus vita functis, curæ et tutelæ fratrum, Leandri, Fulgentii et Virginis Florentinæ traditur atque commendatur. Qui certe tantam curam, et diligentiam adhibuerunt in pueri fratris animum informando, ut non modo de eo jam bene sperare, sed etiam confidere possent, talem futurum, qualem postea cognitum judicarunt. Latinis, Græcis, et Hebraicis litteris institutus, ad humanitatis studia animum intendit. Hæc enim ad excolendum, ornandum, et perficiendum animum magnopere juvant. Nam adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundares ornant, adversis perfugium ac solarium præbent, delectant, domi, non impediunt foris, pernocitant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. Quantum autem his studiis Isidorus profecerit, libri eadē re ab eodem postea scripti apertissime testantur. Sed institutionis ejus ordinem persequamur. Imbutus et efformatus ejus animus harum litterarum cognitione, ad naturæ scientiam animum appulit.

tanta diligentia, ut cælestia, terrena, et subterranea inquireret, studeret, intelligeret. Hinc nec planetarum, nec stellarum numerus, ordines, cursus illum latere potuerunt. Animalium naturas, species, et qualitates, arborum genera, virtutes, et differentias, et plantarum, atque herbarum etiam minimarum classes, et proprietates optime calluit. Ita ut, de eo verissime prædicari possit, quod de sapientissimo Rege Salomone legitur, quod nempe disputavit a cedro quæ est in Libano usque ad hisopum quæ egreditur de pariete.

His ergo litteris satis nutritus, educatus, et altus, ad sacras litteras animum convertit: in quarum studio tantum profecit, ut non modo obvios, et faciles sensus, sed etiam reconditos et difficiliores fuerit rimatus, invenerit, perceperit, atque exposuerit. Doctorum Christianorum, quos jure Ecclesiæ Patres appellamus, libros asidue pervolvebat, legebat, meditabatur. Hac enim ratione duxit facilius ad intelligentiam Divinorum Oraculorum se posse pervenire. Duce igitur et Magistro Leandro tantam sibi bonæ doctrinæ copiam Isidorus comparavit, ut si illum sermocinantem, aut disputantem audires, Hieronymum, aut Augustinum te audire crederes. Tantum valet prætantia Magistri!

Hinc merito Ludovicus Vivesius, generosus Velentinus in libris aureis de tradendis Disciplinis præcipit, et inculcat sæpe, ut in Publicis Academiis ad informandos adolescentium studentium animos, viri probis moribus prædicti, et doctrina præstantes destinentur. Et probe. Quid enim quæso, ab iis Magistris, qui scientiæ, quam tradunt, corticem, et superficiem tantum noverunt, erit ex-

pectandum? Quique nunquam Minervæ Sacras Aras adierunt, neque Sacraria penetrarunt? Hi non doctos Discipulos educunt, et institunt, sed garrulos ineptos, saxis et stipitibus rudiores. Neque est, cur species, ut hujusmodi homines exuta barbarie, qua sordent, bonæ doctrinæ fontes assequantur. Omnis enim præclara doctrina optimis libris continetur: cum autem isti, quinam hi libri sint, et ubi inveniantur; neque fando unquam audiverint; an in rerum natura existant, prorsus ignorant. Sic ergo numquam ad scientiæ fastigium et culmen perveniunt, sed præconcepta animo ita præjudicia retinent, ut facilius ab Hercullis manu Clavam extrudas, quam ab eorum animis falsas sentencias. Sed non criticum sed oratorem ago. Eo unde egresa est, se conferat oratio.

Ast Isidorus tam præstanti Magistro usus hos scopulos vitavit, Syrtes omnes superavit, sapientiæ nactus est summum fastigium. Sed cum Divinæ scientiæ latissimos campos percurrisset, uberrimisque fructus collegisset, ad sacros Canones, Ecclesiastici regiminis formam ejus animus aspirat. Successu adeo felici hujus facultatis peritiam est assecutus, ut nullus esset Canon, quem non legerit, et cuius sensum ac spiritum non penetraverit. Multa quidem et præclara erat in juvene Isidoro scientia!

Sed cum scientia suapte natura tumida sit, et hominem inflet, arroganterque reddat, nisi cum charitate arctissimo vinculo conjungatur, Isidorus ita scientiam cum charitate coniunxit, ut non illum scientiæ inflatione, sed charitatis ardore duci appareret. Tunc enim tantummodo Sapientiæ, et Eloquentiæ rivos aperiebat, cum Religionis causa erat

agenda. Ob id ergo saepe cum Arianis in arenam descendit, atque cum ipsis manus in pugna conservuit. Ab arena semper, prostato hoste, vitor discessit. Id Ariani aequo animo non ferebant, et vehementer dolebant, se ab adolescentे impugnari, revinci, ac detruncari. Itaque ira, et vindictae desiderio incensi, laqueos tendunt, et insidias parant, ut si possint, Isidorum e medio tollant. His certe periisset nisi Leandri prudentia, et cura fuisset servatus.

Sed vos P. C. qui me hactenus Isidori studiorum curriculum, et primos fructus exponentem, summa humanitate audivistis; eadem quæso, Pastoralem ejus solitudinem referentem prosequimini.

Cum Isidorus ob suam sapientiam, et eminentes virtutes omnibus esset notus, acceptus, et charus, Leander ejus Frater, qui sedem Hispalensem tum temporis occupabat, summo omnium civium maerore moritur. Cujus corpore officiis ac honoribus debit is sepulto, Clerus et Populus dignum Leandro succcesorem eligere meditantur; sed cum nullum ei parem et similem, nisi Isidorum germanum ejus fratrem invenissent, communi omnium consensione Episcopus Hispalensis acclamatur, et in sedem fratris sufficitur, Rege Recaredo approbante.

Isidorus igitur licet invitus sedem Boeticæ Provinciæ occupat. Summi Dei nonnulla templa a fundamentis extruxit, colapsa plurima injuria temporum reparavit, quæ etiam ornavit, ditavit, et sacra supellectili instruxit. Atque quam larga manu egentes Christi pauperes sublevavit! Quandoque est virus per dies integros pauperibus eleemosynas erogare.

Sed præcipua ejus cura fuit, ut errantes ad veritatis frugem reduceret, vitiorum cæno immersos, et inquinatos ad virtutis viam revocaret. Atque ad hunc finem adversus hæresim, luxum, libidinem, avaritiam, et cætera vitia ex edito loco in Ecclesia tamquam alter Chrisostomus solebat detonare. Sed quodnam fuit Pastoris officium, quod ejus diligentia omisserit? Clerici erant probis moribus ornandi, atque scientia imbuendi? Ad id ergo Isidorus Clericorum Seminarium instituit. Disciplina Ecclesiastica colapsa erat reparanda? At coacto Secundo Hispalensi Concilio Isidorus reparavit. Non est hoc loco prætermitendum factum illud singulare quod, cum hoc Concilium ageretur, accidit. Quidam Gregorius ex hæresi Acephalorum in Synodus se ingerit, et Isidorum lassessivit, ut secum de sua hæresi certaret; sed ea lege, atque omine, ut qui victus a pugna discederet, ea pena multaretur, quam judices vellet statuere. Isidorus divino favore fretus, cum eo coram Patribus disputat, tanta Sacrae eruditio-
nis copia, atque eloquentiæ vi, ut adversarium prorsus profligaret, ad ejurandam hæresim coegerit, et ad Catholicam veritatem amplectendam. O præclaram viri Sapientiam! O facundiam admirandam et singularem! O tempus in studiis bene collatum!

Cum his agendis Isidorus tempus insumeret, non destitit in futurum prospicere. Optime enim noverat, nihil magis scientiarum progressus impedire, quam librorum penuriam. Quāmobrem concilium cepit scientias omnes in pluribus libris fusas, et quasi dissipatas in compendium reduce-

re, ut hac ratione, qui vellet, quod utile et pretiosum in litteris esset, facile disceret. Ad id quot libros comparavit! Quantum legit! Quantum laboravit, ut more apum purum mel a fecibus se ligeret! Hujus laboris sunt fructus uberrimi admirandi illi Etymologiarum libri, in quibus nihil est, quod possis desiderare. Hic enim, et sermonis latini castitas, et proprietas, et omnium fere scientiarum Encyclopedia, et brevitas, et perspicuitas cum quadam gratia conjuncta inter se de palma certant. O Divinum acumen! O præclarum opus!

Cum etiam vellet negotia Ecclesiastica bene administrari, ac judicia ordine dirigi, opus elaboravit, in quo tantas opes Juris Canonici invenias, ut Cræsi divitias præ illis contemnas, et nihili facias. Historiam etiam attigit: optime enim noverat, quantum illa conferat, et ad animi culturam, et ad vetustatis cognitionem. Est enim testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, nuntia vetustatis, amica veri. Scripsit enim librum, quem Chronicon appellavit, ubi Historiam a mundi exordio usque ad suam ætatem pulcherrime texit. Gothorum, et Vandalorum originem, propagationem, Regum successiones, et dominationem breviter, et eleganter descripsit. Antistitum Tolestanorum seriem etiam exornavit. Sed quorsum hæc? Affirmari potest, et quidem verissimè, nullum esse litterarum genus, in quo Isidorum, non fuisse versatum, quod non calluerit, atque de eo scripserit. Sic nos idem de Isidoro judicium ferimus, quod de eo tulisse scimus discipulum ejus Braulium. Cuius verba libentissimè usurpabimus. „Quem, inquit, „(post relata Isidori opera) Deus post tot defec-

„tus Hispaniæ novissimis temporibus suscitans, (credo ad restauranda antiquorum monumenta) „qua-
 „si quandam apposuit destinam: cui non immer-
 „to illud philosophicum a nobis aptatur: nos, in-
 „quit, in nostra urbe peregrinantes, errantesque
 „tanquam hospites, tui libri, quasi domum, redu-
 „xerunt, ut possimus aliquando qui, et ubi esse-
 „mus agnoscere. Tu ætatem patriæ, tu descriptio-
 „nem temporum, tu Sacrorum jura, tu Sacerdo-
 „tum, tu domesticam, publicamque disciplinam,
 „humanarumque rerum nomina, genera officia, cau-
 „sas aperuisti.“

Videbatur certe vir tantus mori non debuisse, sed singulari privilegio immortalitate donandus. Sed ineluctabili naturæ vi, ac necessitate quicunque nati sunt, mori necesario tenentur. Hinc Horatius Satyricus vere et eleganter dixit: „Pallida
 „mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Re-
 „gumque turres.“ Isidorus igitur, cum homo esset, ut reliqui homines, commune naturæ tributum solvit. O miseram rerum humanarum conditionem! O fluxam, et inconstantem hominum fortunam!

Nunc P. C. habere vellem, aut pingendi Apel-
 lis peritiam, aut eformandi statuas Policleti dexte-
 ritatem, ut vividis coloribus possem depingere ea,
 quæ Isidori mortem consequata sunt. Hæc duæ
 voces tantum alternæ in urbe audiebantur: Antis-
 titem Isidorum fuisse emortuum, et omnes Civita-
 tis ordines, eo amisso, esse desolatos. Nemo fuit
 animo tan agresti, et duro, ut ejus morte non
 commoveretur. Gravissimi Jesu-Christi Sacerdotes
 suspensi, et mæstissimi sedent, castissimæ Dei vir-
 gines lacrimantur, Matronæ honestissimæ afflictan-

tur, pauperes vociferantur, omnes Civitatis ordines dolent, ac mærore conficiuntur.

Æquum quidem fuit, ut qui vivens utilitati omnium prospexit, omnium civium lacrimis moriens fuerit flectus. Ast nos certe gaudere debemus, ac Isidoro nostro gratulari, propterea quod mortali vita relictâ, immortalem in Cœlis est nactus, ubi exultans, et triumphans inter innumera Beatorum millia perpetuus pro nobis omnibus intercessor assistit.

DIXI.

tu, basbetas, vobisq[ue] amicis, omnes Civitatis obli-
tus, sicut opere deinde conformatum.
Videtur ducem fuit, ut diu viene utilissimi
omnium probasti, omnibus civibus sepe
tibus fecit beneficia. Vix nos certe tamquam
se peribore noscere distinxisti, probantes dum m[od]o
tali vita: et si vidimus, inter innuens Historiam
exultans, et si vidimus, inter innuens Historiam
missis berberibus, quo napis omnibus insisteret
sensus.

Videbatur enim DIXI

te, sed p[ro]ficiens p[re]dictum melius

quod nati sunt, et quod natu-

rating Baty, et quod natu-

rating p[ro]p[ter]a, et quod natu-

*Letras de los Villancicos que se cantaron en la solemne fiesta
que al inclito Doctor Sr. S. Isidoro, Arzobispo de Sevilla y
Primado de las Españas, consagraron los alumnos de su
Colegio el dia 4 de Abril de 1832.*

VILLANCICO PRIMERO.

Introducion.

Los jóvenes dichosos,
que están bajo la sombra
del inclito Isidoro,
á su protector loan,
En su amor encendidos:
dulces versos entonan:
nuestra voz á las suyas
unamos melodiosas.

Estrivillo. Es Isidoro escudo
de la Iglesia, es la cota,
que despiadadas flechas
heréticas embota.

Coplas. 1... Si las heréticas huestes
la tremenda alarma tocan,
vanos serán sus esfuerzos,
vanas sus voces furiosas.

Es Isidoro escudo &c.

2..... Si la turba descreída
viles banderas tremola,
ellas serán abatidas
por una mano briosa.

3..... Si ardides mil, torpes tramas
el bando incrédulo forma,
sus tramas y sus ardides
diestra pericia sofoca.

Es Isidoro escudo &c.

VILLANCICO SEGUNDO.

Hoy de Isidoro los timbres
llega á celebrar la Iglesia
pues fué antídoto su pluma
contra la soberbia herética.

El ejército Arriano
ya no tremola banderas.

sino á los pies de Isidoro
rendido las manifiesta.

Estrivillo. Herética arrogancia
abate ya tus fuerzas
que una feliz pluma
destruye tus cautelas.

Coplas. 1... Isidoro nació al mundo
para ser flor de la Iglesia,
honra y honor de Sevilla
luciendo sol en su esfera.

2..... Este es el Doctor egregio
que Recaredo celebra
el que á la Arriana furia
llegó á quebrantar las fuerzas.

VILLANCICO TERCERO.

Introducion.

Ya amanece el claro dia
que á infiel noche desterró,
ya sucede la alegría
ya el lamento terminó;
porque un astro peregrino
se presenta deshaciendo
toda sombra, combatiendo
á las huestes del error.

Estrivillo. Sol deseado
astro brillante,
Doctor amado
de España amante.

Coplas. 1... Envidioso el Arriano
nociba zizaña siembra,
mas la ofusca y la consume
de Isidoro la destreza.

2..... Lleguen al Sacro Alcazar,
dó en celestial asiento
el ínclito Isidoro
mora con el Eterno.

F I N.

PRÆCLARISSIMO

HISPANIAE DOCTORI

CHRISTIANI ORBIS FULGENTISSIMO SIDERI,

HISPALENSIS QUE ECCLESIAE PRÆSULI

ET PATRONO VIRTUTIBUS ET SCIENTIA

NEMINI SECUNDO

DIVO ISIDORO

HUMILLI ME

S. D. O.

HAS EX MORALI PHILOSOPHIA DESUMPTAS THESES

D. RAYMUNDUS JOSEPHUS DELGADO

ET ORDUÑA,

*Isidoriani Collegii alumnus et Philosophiae auditor, quas
ab adversariorum cavillationibus liberare conabitur.*

OPEM EI FERENTE

BACCALAUREO IN PHILOSOPHIA ET SACRA THEOLOGIA

D. JOSEPHO MARIA GONZALEZ ET CASTRO,

PHILOSOPHICÆ CATHEDRÆ IN EODEM COLLEGIO

MODERATORE.

THESES.

1^a

Esentialem atque intrinsecam esse humanarum actionum differentiam nemo nisi insanus negare audebit.

2^a

Sapientissimum ac supremum cunctarum rerum Creatorem interno cultu nos prosequi debere, aper-te ratio docet.

3^a

Necdum internum verum etiam externum a nobis Deum exigere cultum maximi momenti rationes evincunt.

HISPALI,

IN COLLEGIO D. ISIDORI NOMINI SACRATO

PRIDIIE NONAS APRILES

ANNI A DOMINI NATIVITATE 1832.

VESPERE.

OMNIS ET MERRITA

BACCALAUREO IN PHILOSOPHIA ET SACRA THEOLOGIA

D. JOSEPHO MARII GONZALEZ ET CASTRO

MURATORI